

Stały kontakt
z doradcą?

Alerty prawne i podatkowe DZP

Unia wzmacnia sankcje i procedury konfiskaty

Istotne zmiany dla przedsiębiorców

12 grudnia 2023 r. Komisja Europejska ogłosiła, iż instytucje zaangażowane w unijną procedurę legislacyjną (Komisja Europejska, Parlament Europejski oraz Rada Unii Europejskiej) osiągnęły tzw. zgodę polityczną, co do treści i dalszego procedowania dwóch dyrektyw: [dyrektywy w sprawie kryminalizacji łamania sankcji unijnych](#) oraz [dyrektywy w sprawie odzyskiwania i konfiskaty mienia](#).

Jest to zwieńczenie tzw. trilogu, a więc nieformalnych spotkań trzech unijnych prawodawców, którzy ustalają w ich ramach tekst danego aktu. Zakończenie trilogu i osiągnięcie zgody politycznej zwiastuje szybkie procedowanie projektów i *de facto* koniec prac merytorycznych nad nimi. Obie wspomniane dyrektywy są niezwykle istotne dla polskich przedsiębiorców – po ich wejściu w życie kary za łamanie sankcji ulegną znacznemu poszerzeniu, a organy władzy publicznej uzyskają nowe możliwości w zakresie działań na rzecz przepadku mienia, które jest powiązane z łamaniem m.in. przepisów sankcyjnych.

Dyrektywa w sprawie kryminalizacji łamania sankcji

Polska była jednym z pierwszych krajów, które skryminalizowały łamanie sankcji unijnych nałożonych na Rosję i Białoruś w związku z agresją na Ukrainę. Niemniej podejście do tej materii wśród państw członkowskich było na tyle różne, że Komisja Europejska przedstawiła propozycję dyrektywy harmonizującej kary w związku z łamaniem sankcji unijnych. Wykorzystano do tego specjalną procedurę, o której mowa w art. 83 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), która wymagała jednomyślności wśród państw członkowskich.

Dyrektywa znacznie poszerza potencjalną odpowiedzialność karną za łamanie sankcji unijnych – po pierwsze, w przeciwieństwie do polskiej ustawy sankcyjnej, odnosi się nie tylko do sankcji gospodarczych nałożonych na podmioty rosyjskie i białoruskie, **ale na każdy podmiot objęty sankcjami indywidualnymi, jak i gospodarczymi, niezależnie od jego państwa pochodzenia.** Po drugie, znacznemu poszerzeniu ulegnie katalog działań, które uznane zostaną za łamanie i omijanie sankcji. Będzie to m.in. udostępnienie środków finansowych lub zasobów gospodarczych podmiotowi objętemu sankcjami, niezamrożenie środków

podmiotu objętego sankcjami, realizacja transakcji z podmiotami objętymi sankcjami, handel towarami lub usługami, których przywóz, wywóz, sprzedaż, zakup, przekazywanie, tranzyt lub transport są zakazane lub ograniczone w ramach unijnych sankcji, a także obchodzenie sankcji przez ukrywanie środków finansowych podmiotu objętego sankcjami lub nieudzielenie odpowiedniej informacji organom odpowiedzialnym za przestrzeganie sankcji. Kary będą grozić zarówno osobom fizycznym (minimalna górna granica to 5 lat pozbawienia wolności), jak i osobom prawnym (UE pozostawia wybór między karami administracyjnymi a *quasi*-karnymi) w formie sankcji finansowej sięgającej 1% lub 5 % (w zależności od czynu) rocznego obrotu przedsiębiorstwa.

Dyrektywa w sprawie odzyskiwania i konfiskaty mienia

Równie dużym rozszerzeniem nie tylko zasięgu prawa unijnego, ale i kompetencji krajowych organów ścigania jest dyrektywa w sprawie odzyskiwania i konfiskaty mienia. Przed wszystkim rozszerzany jest obowiązkowy zakres konfiskaty, którą w swoim systemie prawnym muszą wprowadzić państwa członkowskie. **Obejmować ma ona m.in. obchodzenie sankcji, handel bronią, nadużycia finansowe i handel dobrami kultury, w tym w celu obejścia sankcji.**

Dyrektywa przewiduje także obowiązek wprowadzenia mechanizmu **nie-karnej konfiskaty, tj. konfiskaty bez uprzedniego wyroku skazującego, gdzie przepadek mienia orzekany jest niezależnie od procesu karnego, gdy dana osoba nie może wskazać legalnego źródła swojego mienia, lub gdy mienie to jest wobec źródeł nieproporcjonalne i istnieje prawdopodobieństwo, że związane jest z działalnością przestępczą** (np. omijaniem sankcji, praniem brudnych pieniędzy, oszustwami podatkowymi). Procedura ta, zgodnie z założeniami, będzie mogła zostać wszczęta niezależnie od aktualnego posiadacza „brudnego” mienia – ma służyć to temu, by nielegalne zyski nie pozostawały w rękach przestępców, którzy starają się ukryć pochodzenie mienia z wykorzystaniem osób trzecich.

Co to oznacza?

Obie dyrektywy są ściśle ze sobą związane, bo – co podkreśla sama Komisja w komunikatach – nowe instrumenty konfiskaty mają na celu m.in. zabór mienia, które służy do omijania sankcji. Jest to niezwykle istotne w szczególności dla polskich przedsiębiorców, którzy prowadzą handel z państwami ze wschodu.

Szeroki krąg podmiotów wskazany w dyrektywie w sprawie kryminalizacji sankcji unijnych oraz równie rozległy katalog działań uznanych za łamanie lub obejście sankcji, a także ogólne przepisy prawa karnego o pomocnictwie, podżeganiu czy współsprawstwie powodują, że zakres kryminalizacji jest niezwykle szeroki.

Co równie istotne, dzięki dyrektywie w sprawie konfiskaty, **prokuratorzy zyskają nowe kompetencje, jako że w jej ramach wymaga się wprowadzenia do krajowego systemu prawnego nie tylko konfiskaty rozszerzonej, ale i konfiskaty przeprowadzanej bez wyroku skazującego.** Jest to radykalne rozszerzenie klasycznych procedur przypadkowych, stawiające obywateli w dużo słabszej sytuacji względem organów ścigania niż obecnie.

Jakie działania może podjąć moja organizacja?

W związku ze wzmacnianiem systemu sankcyjnego Unii Europejskiej jeszcze istotniejsze niż dotychczas stanie się dochowywanie należytej staranności i prawidłowe funkcjonowanie wewnętrznych procedur, które mają zminimalizować ryzyka naruszenia przepisów. Aby zachować zgodność z nowymi regulacjami rekomendujemy:

- bieżące **monitorowanie** przepisów sankcyjnych,
- analizę profilu swojej działalności w świetle przepisów unijnych i **identyfikację potencjalnych źródeł ryzyka**,
- **audyt umów z kontrahentami** oraz zapewnienie odpowiedniego screeningu,
- aktywne działanie w procesie stanowienia prawa na poziomie krajowym – **obie te dyrektywy będą wymagały wdrożenia w formie ustaw**.

Zapraszamy do kontaktu

Zapewniamy pomoc w ocenie działalności pod kątem sankcji unijnych oraz wszelkich postępowaniach związanych z konfiskatą mienia

Zachęcamy do kontaktu z członkami naszego zespołu, którzy posiadają doświadczenie nie tylko w prawie unijnym oraz prawie sankcyjnym, lecz także są czołowymi uznanymi ekspertami od prawa karnego.

Nasi doradcy ocenią czy Państwa organizacja mieści się w zakresie w działalności nieobjętej sankcjami, który z kontrahentów generuje ryzyko, a także wskaże jakie można podjąć środki zaradcze celem minimalizacji ryzyka gospodarczego i prawnego.

Pamiętać należy, że dyrektywy wymagają wdrożenia za pomocą krajowych aktów normatywnych – ustaw. Oferujemy kompleksowe wsparcie w zakresie implementacji omawianych unijnych aktów w polskim porządku prawnym – zarówno w zakresie oceny projektowanych przepisów, jak i tworzeniu ich propozycji.

Nasi eksperci są również doświadczonymi procesualistami, którzy pomogą w każdym postępowaniu o charakterze karnym, cywilnym lub administracyjnym, gdzie w grę będzie wchodziła odpowiedzialność za załamanie sankcji lub ryzyko konfiskaty mienia.

Nasze doradztwo ma charakter kompleksowy, dlatego pozwoli na rozwiązanie wielu problemów związanych z sankcjami unijnymi i krajowymi w ramach jednolitego i skoordynowanego doradztwa, niezależnie od etapu zaawansowania danej sprawy lub postępowania wspieramy przedsiębiorców zarówno na etapie projektowania i wdrażania rozwiązań mających na celu minimalizację ryzyk prawnych w obrocie gospodarczych, jak też w sytuacji postępowań przed organami władzy publicznej.

Kto będzie moim doradcą?

Dr Anna Hlebicka-Józefowicz

Partner | Szef Zespołu Doradztwa Regulacyjnego, Legislacji i Compliance

E: anna.hlebicka-jozefowicz@dzp.pl

M: +48 571 207 060

Jest szefem Zespołu Doradztwa Regulacyjnego, Legislacji i Compliance. Reprezentuje interesy przedsiębiorców w procesie legislacyjnym, pomaga klientom oceniać wpływ nowych regulacji na biznes i formułować propozycje zmian w przepisach. Doradza w zakresie mapowania ryzyka regulacyjnego, w tym korupcyjnego, a także przy tworzeniu systemów i procedur compliance, systemów whistleblowingowych oraz w obszarze ESG.

Rafał Karbowniczek

Partner | Praktyka Postępowań Spornych

E: rafal.karbowniczek@dzp.pl

M: +48 518 518 171

Specjalizuje się w prawie karnym gospodarczym, karnym-skarbowym oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności karnej podmiotów zbiorowych. Posiada wieloletnie doświadczenie w prowadzeniu złożonych postępowań spornych z zakresu szeroko rozumianego prawa gospodarczego, ze szczególnym uwzględnieniem spraw dotyczących tzw. przestępstw „białych kołnierzyków” (*white collar crimes*) oraz transgranicznej cyberprzestępczości. Doradza polskim i zagranicznym klientom na etapie przedprocesowym oraz jurysdykcyjnym.

Dr Hanna Gajewska-Kraczkowska

Counsel | Praktyka Postępowań Spornych

E: hanna.gajewska-kraczkowska@dzp.pl

M: +48 660 440 378

Specjalizuje się w sprawach karnych, zwłaszcza dotyczących przestępstw gospodarczych (*white-collar crimes*). Zajmuje się także sprawami karnoskarbowymi, sprawami z zakresu dóbr osobistych oraz prawem prasowym. Jest wieloletnim nauczycielem akademickim w Zakładzie Postępowania Karnego Wydziału Prawa i Administracji UW i wykładowcą na studiach podyplomowych dla sędziów i prokuratorów oraz na studiach podyplomowych prawa podatkowego.

Gniewomir Wycichowski-Kuchta

Associate | Zespół Doradztwa Regulacyjnego, Legislacji i Compliance

E: gniewomir.wycichowski-kuchta@dzp.pl

M: +48 516 294 873

Zajmuje się bieżącym doradztwem prawnym w zakresie przeciwdziałania korupcji, odpowiedzialności podmiotów zbiorowych oraz minimalizowania ryzyk prawnokarnych. Kompleksowo doradza w zakresie sankcji międzynarodowych, ze szczególnym uwzględnieniem środków ograniczających wynikających z prawa UE. Posiada także doświadczenie w pracy jako legislator - ukończył aplikację legislacyjną i jest współautorem wielu aktów normatywnych.